

Nr 143.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkterna 13, 14, 79, 80 och 82, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1954/55 beräkna till Mödrahjälp ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor, till Mödrahjälpnämnderna ett förslagsanslag av 187 000 kronor, till Bidrag till sjukkassor ett förslagsanslag av 155 000 000 kronor, till Moderskapspenning ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor samt till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 167, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 12 mars 1954, framlagt de förslag, vilka framgår av den följande redogörelsen.

1:o **Mödrahjälp.** Kungl. Maj:t har (s. 2—4) föreslagit riksdagen att till Mödrahjälp för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 10 000 000 kronor.

Departementschefen erinrar till en början om propositionen nr 144 med förslag till lag om moderskapshjälp m. m. På grundval av ett av socialförsäkringsutredningen framlagt förslag har i propositionen föreslagits, att en allmän moderskapsförsäkring skall knytas till den obligatoriska sjukförsäkringen att träda i kraft samtidigt med denna den 1 januari 1955. Enligt propositionen skall mödrahjälpen bibehållas i sin nuvarande utformning vid sidan av moderskapsförsäkringen. Departementschefen har dock vid anmälan av denna fråga uttalat, att — såsom även utredningen föreslagit — man vid mödrahjälpens utmätande i det enskilda fallet vanligen torde böra taga hänsyn till det ökade försäkringsmässiga skyddet.

Utredningen har framhållit att, om man i de fall där mödrahjälp utgår enligt nuvarande principer skulle minska denna med skillnaden mellan å ena sidan den föreslagna moderskapspenningen och å andra sidan nuvarande moderskapshjälp eller moderskapspenning, totalkostnaderna komme för mödrahjälpens del att reduceras med drygt 6 milj. kronor. Med utgångspunkt i det nuvarande anslaget av 10 milj. kronor skulle detta betyda en

anslagssänkning till mindre än 4 milj. kronor. Försiktigtvis har dock utredningen funnit sig böra föreslå, att anslaget uppföres med 5,5 milj. kronor.

Av vad departementschefen har anfört i den förut nämnda propositionen framgår, att han inte haft någon erinran mot grunderna för utredningens beräkning av den årliga kostnaden för mödrahjälp men att han funnit utredningens utgångspunkt — det för innevarande budgetår uppförda anslaget av 10 milj. kronor — ligga för högt i betraktande av medelsåtgången, som för budgetåret 1952/53 utgjorde 7,8 milj. kronor; även för det närmast föregående budgetåret var anslagsbelastningen lägre än 8 milj. kronor. Under andra halvåret 1954 skall mödrahjälp lämnas efter nuvarande grunder. Kostnaden för mödrahjälp kommer därför givetvis att under nästa budgetår bli högre än den årskostnad som framdeles torde kunna komma att uppstå. Svårigheterna att uppskatta medelsbehovet i samband med den föreslagna omläggningen av samhällets ekonomiska hjälp vid havandeskap och barnsörd är påtagliga. Departementschefen föreslår, att anslaget till mödrahjälp för budgetåret 1954/55 uppföres med 6 milj. kronor.

Utskottet, som erinrar att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts proposition nr 144 med förslag till lag om moderskapshjälp m. m., tillstyrker anslagsberäkningen under förevarande punkt och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Mödrahjälp* för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

2:o) **Mödrahjälpnämnderna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (s. 4 och 5), vilket med inräknande av viss höjning av ersättningarna åt mödrahjälpnämndernas sekreterare förutsätter oförändrat anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Mödrahjälpnämnderna* för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 187 000 kronor.

3:o) **Bidrag till sjukkassor m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 5—9) föreslagit riksdagen att till Bidrag till sjukkassor m. m. för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 160 000 000 kronor.

Å riksstaten för budgetåret 1953/54 finnes under rubriken Bidrag till sjukkassor uppfört ett förslagsanslag av 66,9 milj. kronor och under rubriken Moderskapspenning ett förslagsanslag av 1,1 milj. kronor. Från förstnämnda anslag bestrides kostnaderna för bidrag till erkända sjukkassor inberäknat bidrag till moderskapshjälp. Från sistnämnda anslag bestrides kostnaderna för moderskapspenning till kvinnor som ej är berättigade till moderskapshjälp från erkänd sjukkasse.

Under ifrågavarande anslag skall även för budgetåret 1954/55 beräknas medel för bidrag till den frivilliga sjukförsäkringen enligt nu gällande regler. De bidrag till erkända sjukkassor, som på grund härav skall utbetalas under budgetåret, utgöres av dels provisoriska bidrag för 2., 3. och 4. kvartalet 1954 och dels slutligt bidrag för år 1953. Riksförsäkringsanstalten har beräknat medelsbehovet i denna del till ca 55,9 milj. kronor. Denna beräkning anses böra godtagas. Det anmärkes, att den slutliga beräkningen av statsbidrag avseende år 1954 enligt nu tillämpade regler skall äga rum först under budgetåret 1955/56. Nyssnämnda belopp innefattar därför inte en slutreglering av statsbidragen till den frivilliga försäkringen.

För senare hälften av budgetåret 1954/55 skall anslag anvisas till den allmänna sjukförsäkringen. Statens bidrag till denna försäkring har i propositionen 1953: 178 uppskattats till 218 milj. kronor för helt år. Enligt lagen om allmän sjukförsäkring utgår statsbidrag till de allmänna sjukkassorna i form av sjukhjälpbidrag, medlemsbidrag, avgiftslindringsbidrag och avgiftsersättningsbidrag. I nämnda proposition har sjukhjälpbidraget beräknats till 44 milj. kronor såsom bidrag till sjukvårdsförsäkringen, 105 milj. kronor såsom bidrag till grundsjukpenning och 16 milj. kronor såsom bidrag till barntillägg eller sammanlagt 165 milj. kronor för år. Medlemsbidraget har beräknats till 23,4 milj. kronor, avgiftslindringsbidraget till 7 milj. kronor och avgiftsersättningsbidraget till 9 milj. kronor för helt år. Nu nämnda bidrag skulle tillsammans utgöra $(165 + 23,4 + 7 + 9)$ 204,4 milj. kronor. Härtill kommer bidrag till den frivilliga sjukpenningförsäkringen om 5 å 6 milj. kronor. Vidare har den i nämnda proposition skisserade läkemedelsreformen beräknats medföra en ökning av avgiftslindringsbidraget med 2 milj. kronor, varjämte ett direkt bidrag om 6 milj. kronor beräknats till läkemedelsrabatteringen. De totala statsbidragskostnaderna skulle i enlighet härmed för helt år bli $(204 + 6 + 2 + 6)$ 218 milj. kronor.

I propositionen 1954: 163 om förordning angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel m. m. har statsbidraget för år 1955 till läkemedelsrabatter uppskattats till i runt tal 6 milj. kronor. Härjämte har avgiftslindringsbidraget beräknats stiga med 2 milj. kronor på grund av läkemedelsrabatteringen. Beräkningen av statens kostnader för denna rabattering överensstämmer sålunda med förenämnda i propositionen 1953: 178 framlagda beräkning.

Vid anmälan av propositionen 1953: 178 anförde departementschefen, att kostnaderna för läkarvården i ej oväsentlig mån är beroende av hur läkarvårdstaxorna utformas. Med hänsyn till svårigheten att i dåvarande läge uppskatta ifrågavarande kostnad ävensom till den omständigheten att socialförsäkringsutredningens beräkningar inrymde viss säkerhetsmarginal, ansåg han sig böra godtaga desamma. Genom kungörelse den 19 juni 1953, nr 476, har ersättningsbeloppen (dock ej i vad de avser resekostnader) enligt den s. k. sjukkassetaxan höjts med 20 %. Taxans giltighet har sedermera med denna ändring förlängts t. o. m. utgången av år 1954. Be-

slut om ersättningstaxa för tiden därefter har ännu ej fattats. Tillräcklig anledning att frångå det förenämnda uttalandet angående beräkningen av läkarvårdskostnaderna föreligger enligt departementschefens mening inte.

Ej heller i övrigt anses anledning finnas att nu i fråga om statsbidragen till den allmänna sjukförsäkringen räkna med andra belopp än de i propositionen 1953: 178 angivna. Man bör sålunda utgå från en årskostnad om 218 milj. kronor eller för halvt år 109 milj. kronor.

I propositionen 1954: 144 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag om moderskapshjälp. Härvid har föreslagits, att den allmänna moderskapsförsäkringen, vilken skall träda i kraft den 1 januari 1955, skall anknytas till den allmänna sjukförsäkringen och handhas av de allmänna sjukkassorna. Statsbidrag beräknas på grund av moderskapsförsäkringen utgå till de allmänna sjukkassorna med för helt år 19,8 milj. kronor; till ett beräknat belopp av 0,3 milj. kronor motsvaras dock detta av en minskning av sjukhjälsbidraget på grund av sjukförsäkringen. Av det sålunda ökade statsbidraget till sjukkassorna (19,8 — 0,3) 19,5 milj. kronor, hänför sig 16,0 milj. kronor till sjukhjälsbidraget och 3,5 milj. kronor till avgiftslindringsbidraget. För halvt år utgör alltså ökningen 8,0 resp. 1,75 milj. kronor. Å andra sidan erfordras icke medel till moderskapspenning för tiden efter 1954 års utgång. Riksförsäkringsanstalten har räknat med att anslaget till moderskapspenning av denna anledning kan minskas från det för innevarande budgetår anvisade beloppet 1 100 000 kronor till 875 000 kronor. Sistnämnda medelsbelopp anses av praktiska skäl böra för nästa budgetår räknas in under sjukkasseanslaget.

Medelsbehovet för bidrag till sjukkassor skulle under nu angivna förutsättningar för nästa budgetår uppgå till $(55,9 + 109 + 8 + 1,75 + 0,875)$ 175,525 milj. kronor. Såsom riksförsäkringsanstalten förutsatt måste sjukkassorna äga att under första hälften av år 1955 i förskott erhålla de medel som erfordras för kassornas utbetalningar. Det är uppenbarligen vanskligt att bedöma det exakta förskottsbehovet. Även om vissa omständigheter otvivelaktigt kan förutses medföra särskilt höga kostnader under den första tiden efter den allmänna sjukförsäkringens ikraftträdande torde det vara anledning förvänta en viss eftersläpning i fråga om sjukkassornas utbetalningar såväl till enskilda som till sjukhus m. fl. Det anses därför motiverat att anslagsäskandet för nästa budgetår begränsas till 160 milj. kronor. Det anmärkes, att ökningen i förhållande till det i statsverkspropositionen preliminärt beräknade beloppet 155 milj. kronor kompenseras av att anslaget till mödrahjälp i det föregående under punkt 1 minskas från det preliminärt beräknade beloppet 10 milj. kronor till 6 milj. kronor samt att det preliminärt beräknade anslaget till moderskapspenning om 1,1 milj. kronor bortfaller.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* (I: 389) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 495), hemställes, att riksdagen måtte

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte *dels* förelaga ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse angående statsbidrag åt sjukkassor i enlighet med yrkandet under punkt 2) i motionerna I: 384 och II: 490, *dels ock* snarast framlägga förslag om övriga i motionerna förordade åtgärder i syfte att främja och stärka de erkända sjukkassornas ställning; samt

2) till bidrag åt sjukkassorna för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag om 79 400 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 495.

Utskottet. Ifrågavarande yrkanden i motionerna I: 389 och II: 495 har framställts under förutsättning av riksdagens bifall till av samma motionärer i två likalydande motioner, I: 384 och II: 490, väckt förslag angående ändring i lagen om allmän sjukförsäkring m. m. Sistnämnda motioner har riksdagen numera i anledning av andra lagutskottets utlåtande nr 16 lämnat utan åtgärd. Vid sådant förhållande avstyrker statsutskottet motionerna I: 389 och II: 495.

Under förevarande punkt har förslag framlagts till beräkning av medelsbehovet för bidrag till sjukkassor dels för andra halvåret 1954 i enlighet med nu gällande bestämmelser om statsbidrag till erkända sjukkassor och dels för första halvåret 1955 i enlighet med lagen om allmän sjukförsäkring i dess av 1953 års riksdag antagna lydelse. I sistnämnda del innefattar beräkningen jämväl statens kostnader för den läkemedelsrabattering, varom förslag framlagts i propositionen nr 163 till innevarande riksdag.

Vidare beräknas medel för statens kostnader dels för andra halvåret 1954 enligt gällande bestämmelser om moderskapspenning och dels för första halvåret 1955 på grundval av den av riksdagen numera godkända propositionen nr 144 med förslag till lag om moderskapshjälp.

Utskottet, som erinrar att andra lagutskottet i utlåtande nr 37 tillstyrkt att riksdagen bifaller den förutnämnda propositionen nr 163, har icke funnit anledning till erinran mot anslagsberäkningen.

Då vad i propositionen i övrigt anförts icke föranlett utskottet till särskilt uttalande, hemställer utskottet,

a) att motionerna I: 389 och II: 495, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

b) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 389 och II: 495, i vad de avser anslagsberäkningen, till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 160 000 000 kronor.

4:o) *Förskottering av försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m.* Kungl. Maj:t har (s. 9—14) föreslagit riksdagen medgiva, att i 37 och 39 §§ lagen om allmän sjukförsäkring avsedda förskott må bestridas från riksstatens inkomsttitel Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.

Kostnaderna för den allmänna sjukförsäkringen skall bestridas, förutom genom statsbidrag, genom de försäkrades avgifter och bidrag från arbetsgivarna. Enligt lagen om allmän sjukförsäkring (37 och 39 §§) äger allmän sjukkassa erhålla förskott i avräkning på sjukförsäkringsavgifter och centralsjukkassa förskott i avräkning på arbetsgivarbidrag som kommer att debiteras för visst kalenderår. Förskotten skall lämnas av statsverket enligt de föreskrifter Konungen meddelar.

Med anledning av ett av riks-försäkringsanstalten framlagt förslag om anvisande av särskilt anslag till förskottering av ifrågavarande försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag har departementschefen vid anmälan av 1954 års statsverksproposition, femte huvudtiteln (s. 190) förklarar, att han efter samråd med chefen för finansdepartementet inte kunnat finna annat än att det är olämpligt och missvisande att statsbudgetens omslutning skulle ökas med summan av försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag. Såsom statskontoret framhållit rör det sig här inte om statens utan om sjukkassornas medel. Något anslag för ifrågavarande ändamål borde därför inte upptagas. I stället fann departementschefen det lämpligt, att utbetalningarna av sjukkassorna tillkommande medel sker direkt från inkomstiteln Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Enligt riks-försäkringsanstaltens beräkning skulle denna titel under första halvåret 1955 till följd härav komma att belastas med utbetalningar om tillhoppa 260 milj. kronor eller, om stats- och kommunalanställda tjänstemän helt eller delvis undantages från sjukpenningförsäkringen, ett lägre belopp, som vid helt undantagande från nämnda försäkring skulle uppgå till 230 milj. kronor. Då de avgifter och arbetsgivarbidrag som belöper på första halvåret 1955 kan beräknas endast till en del inflyta under halvåret, blir det fråga om förskottering även i den betydelse att staten förskjuter medel för sjukkassornas verksamhet i avbidan på att avgifter och arbetsgivarbidrag flyter in och tillgodoföres nämnda inkomstitel. Beträffande storleken av denna förskottering utöver inkomsterna anförde departementschefen i förenämnda sammanhang, att den inte kunde anges med någon större säkerhet men att uppskattningsvis ett belopp av 75—100 milj. kronor beräknats för halvåret i fråga. Det anmärkes emellertid, att behovet av förskott bl. a. blir beröende av dels den omfattning sjukkassornas utgifter kommer att få under den aktuella perioden och dels de olika sjukkassornas tillgång på likvida medel vid skilda tidpunkter.

Enligt propositionen 1954:144 med förslag till lag om moderskapshjälp skall den föreslagna moderskapsförsäkringen träda i kraft samtidigt med den allmänna sjukförsäkringen. Finansieringen av moderskapsförsäkringen skall ordnas i anslutning till finansieringen av den allmänna sjukförsäkringen. Kostnaderna skall alltså bestridas genom statsbidrag, försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag. Sjuk-kassorna skall erhålla förskott i avräkning på försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag i samma utsträckning som gäller beträffande den allmänna sjukförsäkringen. Enligt socialförsäkringsutredningens i ifrågavarande proposition återgivna beräkningar kommer

till följd härav avgifterna till sjukkassorna att ökas med ca 19 milj. kronor och arbetsgivarbidragen med ca 7,2 milj. kronor för helt år. Sjukkasornas behov av förskott för första halvåret 1955 kan på grund härav förutses stiga med ca 13 milj. kronor. Då även dessa avgifter och arbetsgivarbidrag endast till en del inflyter under nämnda halvår, ökas också det belopp som staten har att förskjuta utöver under halvåret inflytande inkomster, uppskattningsvis dock icke med mera än 4—5 milj. kronor.

Sjukkassornas medelsbehov beror till en del på huruvida stats- och kommunalanställda tjänstemän skall undantagas från sjukpenningförsäkringen eller inte. Såsom förut nämnts har riksförsäkringsanstalten beräknat på första halvåret 1955 belöpande försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag till 230 milj. kronor om tjänstemännen helt undantages från sjukpenningförsäkringen mot 260 milj. kronor om sådant undantagande ej sker till någon del. Chefen för civildepartementet har vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor (statsverkspropositionen, bilaga 2, s. 22) förklarar, att förslag i fråga om tjänstemännens förhållande till den allmänna sjukförsäkringen kan föreläggas riksdagen först under årets höstsession.

Skulle tjänstemännen inte komma att undantagas från sjukpenningförsäkringen har staten att erlægga arbetsgivarbidrag för statstjänstemännen. Sådant bidrag skall under alla förhållanden erläggas för statens kollektivavtalsanställda arbetstagare, vilka inte kan undantagas från sjukpenningförsäkringen. Bidraget skall enligt lagen om allmän sjukförsäkring för varje kalenderår utgöra såvitt angår sjukvårdsförsäkringen 0,1 % och beträffande försäkringen för tilläggssjukpenning 1 %, allt av den lön i penningar eller naturaförmåner, som vederbörande arbetsgivare under året utgivit till arbetstagare anställda hos honom. Hänsyn skall dock ej tagas till arbetstagares lön i vad den överstiger 15 000 kronor för år. Enligt förslaget till moderskapsförsäkring skall härtil komma 0,04 % av nämnda lönesumma såsom bidrag till kostnaderna för försäkringen för tilläggsspenning enligt lagen om moderskapshjälp. Det sammanlagda arbetsgivarbidraget kommer sålunda vid genomförande av nämnda försäkring i enlighet med förslaget att utgöra 1,14 %.

Enligt ett av särskilda utredningsmän framlagt förslag skall affärsverken, riksbanken och riksgäldskontoret betala på dem ankommande arbetsgivarbidrag, medan sådant bidrag för statens verk och inrättningar i övrigt skall bestridas från ett för samtliga huvudtitlar gemensamt anslag och utbetalas av riksräkenskapsverket på grundval av dess statistik. Utbetalningen skall ske i efterskott per kalenderår. Departementschefen delar utredningsmännens uppfattning att affärsverken och övriga i utredningsmännens kungörelseförslag uppräknade verk och inrättningar skall själva utge arbetsgivarbidrag för sin personal. Uppräkningen ansluter sig till kungörelsen 1942: 678, där det föreskrives att ifrågakvarande verk och inrättningar skall själva bestrida kostnaderna för ersättningar till sin personal enligt 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete. Det förutsattes emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma vilka verk och inrättningar,

som själva skall bestrida kostnaderna för bidragen. Förslaget att bidragen för förvaltningen i övrigt skall betalas från ett gemensamt anslag på grundval av riksräkenskapsverkets statistik anses erbjuda ett ur administrativ synpunkt lämpligt förfarande. Då bidragen för år 1955 sålunda skall erläggas först efter årets utgång erfordras inte anslag till arbetsgivarbidrag under nästa budgetår. Däremot måste förutsättas, att förskott å arbetsgivarbidragen utbetalas från inkomsttiteln Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Storleken av dessa förskott blir givetvis beroende av om tjänstemännen undantages från sjukpenningförsäkringen eller ej. Då avlönings- och omkostnadsanslagen för nästa budgetår beräknats utan hänsynstagande till den allmänna sjukförsäkringens ikraftträdande kommer förskottsutbetalningar i vad de avser andra verk än de affärsdrivande att motsvaras av besparingar å budgeten.

Förslag till bestämmelser om debitering och uppbörd av försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen och den allmänna moderskapsförsäkringen har i annat sammanhang anmälts av chefen för finansdepartementet. Därvid har dock förskotteringsfrågan icke behandlats närmare. I förevarande sammanhang begäres riksdagens bemyndigande att bestrida de i 37 och 39 §§ sjukförsäkringslagen avsedda förskotten till sjukkassor i avräkning på nämnda avgifter och bidrag från riksstatens inkomsttitel Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att särskilt anslag icke bör anvisas för förskottering av försäkringsavgifter och arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen och moderskapsförsäkringen. Utskottet tillstyrker sålunda att ifrågavarande förskott i avräkning på nämnda avgifter och bidrag får utbetalas från inkomsttiteln Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till annat uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att i 37 och 39 §§ lagen om allmän sjukförsäkring avsedda förskott må bestridas från riksstatens inkomsttitel Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.

5:o) Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Kungl. Maj:t har (s. 14—16) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetstagare må utgivas under budgetåret 1954/55 i enlighet med vad departementschefen förordat, dels ock till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 500 000 kronor.

Sedan år 1948 har riksförsäkringsanstalten enligt statsmakternas beslut utgivit tillfälliga ersättningar av statsmedel till arbetstagare, som på grund av silikos (stendammslunga) blivit oförmögna till arbete eller övergått till annan sysselsättning och därigenom fått vidkännas inkomstminskning, som ej kompenseras av livränta. Dessa ersättningar utgår med högst 700 kronor om året. Dock gäller den maximeringsregeln, att ersättningen ej får utgivas med så högt belopp, att den sjukas totala inkomst kommer att överstiga maximibeloppet för livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, 6 600 kronor för år. Med hänsyn till penningvärdets fall och den till följd därav ökade nominella inkomsten för den sjuke bestämde statsmakterna år 1952, att den sjukas arbetsförtjänst vid beräkningen av hans totala inkomst skall reduceras med 25 %. Då det trots detta visade sig, att ett antal silikosskadade fått den tillfälliga ersättningen indragen under andra halvåret 1952, beslöt statsmakterna år 1953, att de silikosskadade, som uppbar sådan ersättning för första halvåret 1952, fortsättningsvis skulle få åtnjuta samma förmån. — Här avsedda ersättningar, vilka utgår enligt riksdagens budgetårsvis lämnade bemyndiganden, är avsedda som en tillfällig anordning i avvaktan på översyn av yrkesskadeförsäkringen.

Om det av Kungl. Maj:t i propositionen 1954: 60 framlagda förslaget till yrkesskadeförsäkringslag antages, kommer några ersättningsbestämmelser av förevarande art icke att erfordras för de nya fall, på vilka lagen blir tillämplig. Fortfarande erfordras däremot särskilda bestämmelser för de äldre fallen. Departementschefen är icke beredd att föreslå någon revision av dessa bestämmelser redan nu utan föreslår, att den hittills tillämpade ordningen får gälla även under nästa budgetår.

Utgifterna under förevarande anslag torde komma att minskas genom att sjukförsäkringen efter den allmänna sjukförsäkrings ikraftträdande den 1 januari 1955 kommer att utge ersättning för läkarvård samt sjukpenning även vid olycksfall i arbete och yrkessjukdom. Det framhålles, att ersättningarna från ifrågavarande anslag i huvudsak avser arbetstagare hos staten, vilka avlönas enligt kollektivavtal, och att dess arbetstagare icke kan undantagas från någon del av den obligatoriska sjukförsäkringen.

Kostnadsminskningarna motväges vid bifall till den föreslagna lagen om yrkesskadeförsäkring i viss utsträckning genom höjda livräntebelopp. I anslutning till nämnda lag har i propositionen 1954: 90 framlagts förslag om en förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsätgård drabbar sjömän m. fl. Vidare har i propositionen 1954: 94 föreslagits en förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m. Slutligen har i propositionen 1954: 138 föreslagits en förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret. Samtliga dessa författningar skall ersätta nu gällande bestämmelser om ersättningar, vilka bestrides från ifrågavarande anslag. Det är f. n. icke möjligt att göra någon exakt beräkning av kostnaderna enligt de föreslagna nya författningarna. Vissa faktorer inver-

kar i höjande och andra i sänkande riktning. Sådan kostnadsökning att medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår nämnvärt påverkas synes i vart fall icke vara att förutse.

Under dessa förhållanden anses anslaget för nästa budgetår böra uppföras med det av riksförsäkringsanstalten föreslagna beloppet, 3 000 000 kronor, vilket innebär en minskning av anslaget med 500 000 kronor.

Utskottet, som erinrar att riksdagen numera godkänt Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 60, 90, 94 och 138 framlagda förslag, har icke funnit anledning till erinran mot förslagen under förevarande punkt.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må medgiva, att tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetstagare må utgivas under budgetåret 1954/55 i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 12 mars 1954 förordats;

b) att riksdagen må till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1954/55 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Stockholm den 18 maj 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Leander, Näsström, Pålsson, Hesselbom. Gustaf Andersson, Sundelin, Einar Persson, Birger Andersson, Boman, Edvin Thun, Bergh och Lodenius; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Andersson i Malmö, Lindholm, Rubbestad, Åkerström, Hoppe, Staxäng, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Petterson i Degerfors, Nihlfors, Gustafsson i Stockholm och fröken Vinge.
